

**Brüssel, 11. mai 2026
(OR. en)**

8897/26

**ECOFIN 575
UEM 162
ECB
EIB**

SAATEMÄRKUSED

Saatja:	Euroopa Komisjoni peasekretär, allkirjastanud Martine DEPREZ, direktor
Kättesaamise kuupäev:	4. mai 2026
Saaja:	Thérèse BLANCHET, Euroopa Liidu Nõukogu peasekretär
Komisjoni dok nr:	COM(2026) 175 final
Teema:	KOMISJONI ARUANNE EUROOPA PARLAMENDILE, NÕUKOGULE, EUROOPA KESKPANGALE, EUROOPA MAJANDUS- JA SOTSIAALKOMITEELE NING REGIOONIDE KOMITEELE Euro kasutuselevõtt Bulgaarias

Käesolevaga edastatakse delegatsioonidele dokument COM(2026) 175 final.

Lisatud: COM(2026) 175 final

Brüssel, 30.4.2026
COM(2026) 175 final

KOMISJONI ARUANNE

**EUROOPA PARLAMENDILE, NÕUKOGULE, EUROOPA KESKPANGALE,
EUROOPA MAJANDUS- JA SOTSIAALKOMITEELE NING REGIOONIDE
KOMITEELE**

Euro kasutuselevõtt Bulgaarias

KOMISJONI ARUANNE

EUROOPA PARLAMENDILE, NÕUKOGULE, EUROOPA KESKPANGALE, EUROOPA MAJANDUS- JA SOTSIAALKOMITEELE NING REGIOONIDE KOMITEELE

Euro kasutuselevõtt Bulgaarias

Kokkuvõte

1. jaanuaril 2026 sai Bulgaariast ELi 21. liikmesriik, kus on kasutusele võetud euro. 62 % Bulgaaria elanikest pidas eurole üleminekut sujuvaks ja tõhusaks. 78 % leidis, et neid on ühisrahast hästi teavitatud. ELi kaasrahastatud spetsiaalse teavituskampaania raames anti üksikisikutele, ettevõtjatele ja haldusasutustele euro kasutuselevõtu praktiliste aspektide kohta õigeaegset, sihipärast ja kokkuvõtlikku teavet.

Sularahavahetuse ettevalmistused kulgesid kavakohaselt. Kaks kuud enne üleminekut tarnis Bulgaaria keskpank euro sularaha krediidasutustele, kes omakorda varustasid sellega äriühingutest kliendid. Üldsusele anti välja piisav arv euromüntide stardikomplekte. Ettevõtjad said finantsasutustelt euro sularaha aegsasti ette tellida.

Leevi ja euro sularaha ühe kuu pikkune paralleelkäibe periood kulges tõrgeteta. 1. jaanuaril väljastas 99 % kõigist riigi sularahaautomaatidest europangatähti. Kommertspangad peavad vahetama leevi sularaha kuni 2026. aasta lõpuni: 30. juunini tehakse seda tasuta, seejärel võib rahavahetus muutuda tasuliseks. Bulgaaria keskpangas saab leevi pangatähti ja münte vahetada tasuta ja tähtajatult. Leevi sularaha saab tasuta vahetada ka Bulgaaria postkontorites: päevane maksimumsumma on 1 000 leevi, konkreetsetes tiheda asutusega piirkondade asulates erandkorras kuni 10 000 leevi.

Nagu varasemate eurole üleminekute puhul, valmistas üldsusele muret euro kasutuselevõtu võimalik mõju hindadele Bulgaarias. Erinevalt teistest hiljuti euro kasutusele võtnud liikmesriikidest otsustas Bulgaaria mitte rakendada ettevõtjate vabatahtlikku tegevusjuhendit, millega tagada täpne hindade ümberarvestamine ja hindade esitamine kahes vääringus enne üleminekut. Selle asemel võtsid Bulgaaria ametiasutused vajalikke meetmeid kuritarvituste vältimiseks ja hindade muutumise jälgimiseks: näiteks avaldati sageli ostetavate kaupade hinnad internetis ja kehtestati karistused liialduste eest hindade tõstmisel. Kätesaadavate tõendite esialgse hindamise põhjal näib, et põhjendamatu hinnatõusu mõju koguinflatsioonile oli suhteliselt väike ja üldiselt kooskõlas varasemate üleminekute puhul täheldatuga. Üks nõuannetest, mis esitatakse aruandes tulevasteks üleminekuteks, on teha kõige suuremas ohus olevates sektorites piisavalt pika aja jooksul tõhusat hinnaseiret.

1. SISSEJUHATUS

Nõukogu otsustas 8. juulil 2025, et Bulgaaria on täitnud vajalikud tingimused euro kasutuselevõtuks ja et tema suhtes seoses euroalase osalemisega kehtestatud erand tunnistatakse alates 1. jaanuarist 2026 kehtetuks¹.

Bulgaaria on ELi 21. liikmesriik, kes euro kasutusele võtab. Bulgaaria järgis tava, mida olid rakendanud kõik liikmesriigid, kes olid võtnud euro kasutusele pärast esimest üleminekulainet (1999–2002), ja kasutas nn järsku üleminekut, st europangatähed ja -mündid muutusid seaduslikuks maksevahendiks euro kasutuselevõtu päeval². Ühe kuu pikkune paralleelkäibe periood, mille jooksul olid kõrvuti käibel nii euro kui ka Bulgaaria leevi pangatähed ja mündid, võimaldas kõrvaldada leevi sularaha vähehaaval ringlusest. See edukas üleminek näitas taas, et kui üleminek on hästi ette valmistatud, on lühike paralleelkäibe periood piisav³.

Komisjoni korraldatud uuringust euro positiivsuse kohta nii Bulgaaria kui ka ELi jaoks ilmneb selge erinevus riigi tasandi hinnangute ja ELi tasandi hinnangute vahel. Riigi tasandil läksid arvamused lahku. 49 % leidis, et euro on Bulgaariale positiivne, 43 % oli vastupidisel seisukohal. See näitab, et avalik arvamus oli vahetult pärast üleminekut suhteliselt polariseerunud. Seevastu euro hindamisel ELi tasandil olid hinnangud märksa positiivsemad. 67 % leidis, et euro on ELi jaoks positiivne, 17 % ei nõustunud sellega. 12 % ütles, et nad ei suuda otsustada, ja 4 % ei avaldanud arvamust.

Käesolevas aruandes käsitletakse tagasivaatavalt üleminekuprotsessi kõige olulisemaid aspekte, eeskätt sularahavahetuse ettevalmistamist, paralleelkäibe perioodi, hindade liialdatud tõstmise vältimiseks ja inflatsiooniga seotud mureküsimuste lahendamiseks võetud meetmeid, hinnasuundumusi ja hinnataju ning euroteemalist teavitustööd. Vajaduse korral esitatakse aruandes ka komisjoni soovitusel edasiste meetmete kohta, mida Bulgaaria ametiasutused võiksid võtta, ning järeldused, mis võivad olla kasulikud tulevaste üleminekute jaoks.

2. ÜLEMINEKU PRAKTILISED ASPEKTID

Enamik Bulgaaria elanikest (62%) pidas eurole üleminekut sujuvaks ja tõhusaks⁴. Selle taustal tuleks käsitleda üksikasjalikumalt euro kasutuselevõtu kolme praktilist aspekti: sularahavahetuse ettevalmistamine, valmisolek euro kasutamiseks ja paralleelkäibe periood ning Bulgaaria leevi pangatähed ja müntide ringlusest kõrvaldamine.

2.1. Sularahavahetuse ettevalmistamine

Sularahavahetus on ühisraha kasutuselevõtu nähtavaim aspekt, sest see puudutab kõiki finantsasutusi, ettevõtjaid ja üksikisikuid. Selle protsessi sujuvuse ja tõhususe eeldus on, et kõigile asjaosalistele jagatakse piisavas koguses euro sularaha ning et pangad ja ettevõtjad on suureks täiendavaks töökoormuseks hästi valmistunud.

¹ Nõukogu 8. juuli 2025. aasta otsus (EL) 2025/1407, mis käsitleb euro kasutuselevõtmist Bulgaarias 1. jaanuaril 2026, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dec/2025/1407/oj>.

² Esimese lainega euro kasutusele võtnud liikmesriigid rakendasid nn Madridi stsenaariumi, mille kohaselt üleminekuajaperiood kestis kolm aastat (Kreekas üks aasta).

³ Maltal ja Küprosel oli paralleelkäibe periood üks kuu, Leedus, Lätis, Eestis, Slovakkias ja Sloveenias aga kaks nädalat.

⁴ Eurobaromeetri kiiruuring nr 575, 2.–9. veebruaril 2026 tehtud kohapealne uuring.

Ülemineku ettevalmistamiseks vermis Bulgaaria rahapaja koos Slovakkia rahapaja kui alltöövõtjaga 31. jaanuariks 2026 ligikaudu 528 miljonit Bulgaariat tähistava küljega euromünti. Sel aastal vermitakse veel 190 miljonit münti. Samuti soetas Bulgaaria teiste euroala liikmesriikide üleliigsetest varudest 15 miljonit 2-eurost münti ning kavatses tulevikus hankida vastavalt prognoosidele ja turunõudlusele ka 1-euroseid münte.

Euroalal kasutatavate müügiautomaatide praktiline toimimiskontroll näidismüntidega ei osutanud ühelegi probleemile. 27,7 miljonist mündist pandi kokku avalikkusele mõeldud stardikomplektid, mis koosnesid 42 euromündist koguväärtusega 10,23 eurot ja sisaldasid kõiki Bulgaaria euromüntide nimiväärtusi. Peale selle pani Bulgaaria rahapaja kokku ettevõtjatele mõeldud kaubanduslikud stardikomplektid, mis koosnesid kümnest tavastardikomplektist, st 420 euromündist koguväärtusega 102,30 eurot, ja sisaldasid kõiki nimiväärtusi. Lisaks laenas Bulgaaria keskpank teiste euroala riikide keskpankadelt enam kui 557 miljoni väärtuses kõikide nimiväärtustega europangatähti.

3. novembril 2025 hakkas Bulgaaria keskpank jaotama euro sularaha finantsasutustele, st kommertsbankade 1 520 filiaalile (eeljaotus). Võttes arvesse euro sularaha vedude sageduse ja mahuga seotud turvariske, korraldas Bulgaaria keskpank sularaha veo enda veoautodega. Kommertsbankad kasutasid sularahaveoettevõtjate sõidukeid. 31. detsembriks 2025 oli eeljaotatud 1,18 miljardi euro väärtuses europangatähti ja 59 miljoni euro väärtuses euromünte.

3. novembril 2025 hakkasid krediidasutused jaotama europangatähti ja -münte Bulgaaria 2 230 postkontorile ja oma suurtele äriklientidele (täiendav eeljaotus). Väiksemad ärikliendid võisid kasutada lihtsustatud täiendava eeljaotuse menetlust ja saada kommertsbankadelt euro sularaha kätte 29. ja 30. detsembril 2025.

31. detsembriks 2025 olid finantsasutused täiendavalt eeljaotanud oma klientidele ligikaudu 102 miljoni euro väärtuses europangatähti. Samaks kuupäevaks oli klientidele täiendavalt eeljaotatud 30 miljoni euro väärtuses euromünte.

31. detsembri 2025. aasta seisuga oli täiendavalt eeljaotatud ainult 10,7 % eeljaotuse koguväärtusest. Selle tõttu tekkisid 2026. aasta jaanuari esimestel pangapäevadel pankades juhuti, kuid väikesed järjekorrad, kui paljud – peamiselt väiksemad – jaemüüjad ja ettevõtjad hakkasid euro sularaha välja võtma. Bulgaaria ametiasutuste sõnul oli nende jaemüüjate ja ettevõtjate puhul hilise täiendava eeljaotuse põhjuseks tõenäoliselt soovimatus anda pankadele 2025. aasta viimases kvartalis tagatisi, et rahastada piisavas koguses europangatähtede ja -müntide ostmist. Kuid peale mõningate järjekordade kommertsbankades jaanuari alguses ei teatatud ühestki vahejuhtumist, kus ettevõtjatel, jaemüüjatel või üldsusel oleks olnud euro sularaha väljavõtmisega probleeme, muu hulgas tänu sellele, et alates 1. jaanuarist 2026 väljastas europangatähti 99 % kõigist riigi sularahaautomaatidest.

Stardikomplektide müük üldsusele kulges ülimalt rahuldavalt. 31. detsembriks 2025 oli 660 000 olemasolevast komplektist müüdud 94 % ja osal elanikest oli juba enne eurole üleminekut olemas euro sularaha, mis oli saadud välisreisilt või raha vahetamisel Bulgaaria pangas. Lisaks müüdi ära kõik jaemüüjatele mõeldud stardikomplektid. Tänu sellele oli võimalik anda vahetusraha eurodes kohe alates 2026. aasta jaanuari esimestest päevadest. Bulgaaria keskpank oli eurole üleminejate seas esimene, kes pakkus jaemüüjatele võimalust soetada pankadelt euromünte nimiväärtuste kaupa rullidena, kuna jaemüüjad leidsid, et need on kasutamiseks praktilisemad kui stardikomplektid.

Nagu mis tahes varasemal eurole üleminekul, pidid kommertsbankad ja postkontorid jaemüüjate ja ettevõtjate täiendava eeljaotuse, stardikomplektide müügi ja tagastatud leevi

sularaha krediteerimise tõttu käitlema aastavahetusel suuri sularahakoguseid. Kommertspankad, Bulgaaria keskpang ja sularahateenuseid osutav Cash Service Company AD suurendasid ülemineku ajal oma töötajate arvu ja avasid sularahatehingute hõlbustamiseks ka spetsiaalsed lisakassad. Tänu suuremale kassade arvule ei olnud vaja pikendada lahtiolekuaegu rohkem kui laupäevased lisatunnid, mil Bulgaaria keskpang, Cash Service Company AD piirkondlikud kontorid ja mõned kommertspankad olid jaanuaris avatud. Sularaha käitlevatele panga- ja postkontoritöötajatele korraldati Bulgaaria keskpanga toel ja juhatusel aegsasti kontakt- või e-õppe vormis koolitus, et valmistuda euro sularaha sujuvaks käitlemiseks ning leevi pangatähtede ja müntide vahetamiseks.

2.2. Valmisolek euro kasutamiseks ja paralleelkäibe periood

Paralleelkäibe periood, mil euro ja Bulgaaria leev olid käibel kõrvuti, kestis 1.–31. jaanuarini 2026.

Nagu oli kavandatud ja ka hästi ette valmistatud, läksid kõik müügikohtade terminalid Bulgaarias eurole üle kohe 1. jaanuaril 2026. Sularahaautomaadid olid 1. jaanuaril 2026 valmis väljastama europangatähti. 2025. aasta detsembri lõpus olid sularahaautomaadid täidetud 10- ja 20-euroste ning osaliselt ka 50-euroste pangatähtedega, mida sai alates 1. jaanuarist 2026 välja võtta. 1. jaanuaril 2026 oli europangatähtede väljastamiseks valmis rekordiline 99 % kõigist Bulgaaria 5 691 sularahaautomaadist ning mõni päev hiljem oli see näitaja 100 %.

Kättesaadavate (ehkki osaliste) andmete põhjal võeti paralleelkäibe perioodil sularaha välja peaaegu samas koguses kui samal ajal aasta varem, kuigi jaemüüjad propageerisid ülemineku perioodil elektrooniliste makseviiside kasutamist. Kaardimakseid tehti samas veidi enam (ligikaudu 12 % rohkem kui 2025. aasta jaanuaris).

Tänu hoolikatele ettevalmistustele said finants- ja krediidasutused ning postkontorid paralleelkäibe perioodi täiendava töökoormusega hästi hakkama. Suuremad pangad avasid valitud filiaalides sularahateenuste jaoks lisakassad. Vähemalt üks kommertspank kutsus rohkem kui 200 münti omavaid kliente spetsiaalsetesse Eurohub-keskustesse, mis olid varustatud mündilugemismasinatega leevi müntide käitlemiseks ja nende eurodes krediteerimiseks. Lisaks olid 2026. aasta jaanuaris paljud kommertspankade filiaalid avatud ka laupäeviti.

Bulgaaria leeve sai eurode vastu vahetada 1 520 pangafiliaalis, 2 230 postkontoris ja Bulgaaria keskpangas. Teatavate piirangutega (5 000 eurot tehingu ja inimese kohta) sai Bulgaaria leeve tasuta vahetada ka Bulgaaria keskpanga tüdrettevõtja Cash Service Company AD viies piirkondlikus sularahakeskuses. 31. jaanuariks 2026 oli nende kanalite kaudu vahetatud leevi sularaha koguväärtuses 11,17 miljardit eurot.

2.–9. jaanuaril 2026 Bulgaarias tehtud komisjoni uuringu⁵ kohaselt ei vahetanud 71 % küsitletutest jaanuari esimesel nädalal pangas leevi sularaha ega võtnud pangast välja euro sularaha. See näitaja on väiksem kui mõne varasema ülemineku puhul, kuid tulemus on siiski rahuldav⁶. See näitab, et üksikisikud ja ettevõtjad järgisid soovitusi teha euromakseid esimestel päevadel või isegi nädalatel elektrooniliselt, et vältida euro kasutamise esimestel päevadel pikki järjekordi kommertspankades.

⁵ Eurobaromeetri kiiruuring nr 573.

⁶ Eestis oli see näitaja 95 %, Slovakkias 90 %, Küprosel 88 %, Maltal 85 % ja Sloveenias 96 %.

Paralleelkäibe periood möödus tarbijate jaoks ilma suuremate vahejuhtumiteta. Esimesel tööpäeval pärast eurole üleminekut (5. jaanuaril 2026) kasutas 6 % üldsusest sularahamaksete tegemisel ainult eurosid. 9. jaanuariks tegi sularahamakseid üksnes eurodes 10 % küsitletutest.

2.–9. veebruaril 2026 Bulgaarias korraldatud komisjoni uuringule⁷ vastanutest 62 % pidas euromüntide käitlemist ja 77 % europangatähtede käitlemist lihtsaks; 79 % sai eurodes esitatud väärtustest hõlpsasti aru; 63 % pidas hindade esitamist kahes vääringus kasulikuks (35 % ei pidanud seda kasulikuks); 52 % ei teatanud ühestki probleemist esimesel nädalal pärast üleminekut (need, kes teatasid probleemidest, nimetasid peamiselt pikemaid järjekordi (11 %) ja sularahaautomaatidega seotud probleeme (11 %)). Väga väike osa vastanutest teatas, et sularahaautomaadid olid ajutiselt rikkis (7 %) või et pangakontorites ei olnud piisavalt euro sularaha (4 %).

Jaemüügisektor sai üleminekuprotsessis ette tulnud raskustega ja kahe vääringu samaaegse käitlemisega üldiselt hästi hakkama. Jaemüüjad olid euro sularahaga hästi varustatud ja suurtest probleemidest järjekordadega ei teatatud. 5. jaanuariks sai 26 % küsitletutest vahetusraha ainult eurodes.

2.3. Bulgaaria leevi pangatähtede ja müntide ringlusest kõrvaldamine

Kuna Bulgaarias kasutatakse palju sularaha, on leevi sularaha ringlusest kõrvaldamine logistiline väljakutse.

Kommertspangad ja postkontorid peavad vahetama leevi sularaha eurodeks kuni 2026. aasta lõpuni, tehes seda kuni 30. juunini tasuta. Kommertspangad võivad otsustada võtta alates 1. juulist 2026 tasu. Tasuta ja tähtajatult saab leevi pangatähti ja münte vahetada Bulgaaria keskpangas ning tasuta Cash Service Company AD viies piirkondlikus sularahakeskuses. 2026. aasta veebruaris jäi ringluses olevat leevi sularaha võrreldes 2025. aasta veebruariga järjest vähemaks. 31. detsembril 2024⁸ ringluses olnud leevi sularaha kogusummast 36 % oli kõrvaldatud ringlusest enne 1. jaanuari 2026. Paralleelkäibe perioodi lõpuks 31. jaanuariks 2026 oli kõrvaldatud ringlusest ligikaudu 75 % kogu ringluses olnud leevi sularahast.

Ettevõtjaid ja üksikisikuid kutsuti erinevate teavituskanalite ja meedia kaudu üles kasutama paralleelkäibe perioodil võimaluse korral mittedularahalisi makseid, kuna leevi sularaha vahetamiseks on küllaldaselt aega, sealhulgas pärast paralleelkäibe perioodi lõppu. Sellega hoiti euro kasutuselevõtu esimestel päevadel ja nädalatel ära pikad järjekorrad Bulgaaria keskpangas ja Cash Services Company AD piirkondlikes kontorites ning kommertspankades ja postkontorites. Sularahavahetust mõjutas märkimisväärselt ja järjekordi aitas vähendada see, et Bulgaaria keskpang ja rohkem kui 100 pangafiliaali olid erakorraliselt avatud ka nädalavahetusel.

Leevi pangatähtede ja müntide ringlusest kõrvaldamine algas õigel ajal ja kulgeb edukalt. Euro ja leevi sularaha paralleelkäibe perioodil, mis lõppes 31. jaanuaril 2026, vahetati 5,7 miljardi euro väärtuses leevi pangatähti ja münte, neist lõviosa kommertspankade kassades.

Bulgaaria keskpang hakkas 2025. aasta augustis järk-järgult demonetariseerima tagastatud leevi münte. Demonetariseeritud mündid müüakse vanametallina, mis sulatatakse. 2025. aasta neljandas kvartalis hakati järk-järgult demonetariseerima ka tagastatud leevi pangatähti.

⁷ Eurobaromeetri kiiruuring nr 575.

⁸ Viimased kättesaadavad andmed enne ringlusest kõrvaldamise algust ringluses olnud leevide kohta on pärit 31. detsembrist 2024.

3. ÜMARDAMINE, HINDADE ÜMBERARVESTAMISE TAJUTAV ÕIGSUS JA HINDADE ESITAMINE KAHES VÄÄRINGUS

Nagu varasemate eurole üleminekute puhul, valmistas üldsusele muret euro kasutuselevõtu võimalik mõju hindadele Bulgaarias. Seetõttu oli läbipaistva ja õiglase ülemineku jaoks tähtis, et Bulgaaria ametiasutused astuksid kõik vajalikud sammud kuritarvituste vältimiseks.

Alates 8. augustist 2025 on kehtinud kohustus esitada hinnad kahes vääringus (leevides ja eurodes), mis lõppeb 8. augustil 2026.

Komisjoni uuringu⁹ kohaselt tegid vastajad selgelt vahet hinnakujundustavade eri aspektidel ülemineku ajal ja pärast seda. Hindade ümberarvestamist pidas 54 % vastanutest alati või sageli õigeks (28 % alati, 26 % sageli). See tulemus on parem kui viimaste eurole üleminekute puhul (Eesti, Läti, Leedu ja Horvaatia). 32 % leidis, et see on harva või ei ole kunagi õige (20 % harva, 12 % mitte kunagi), 14 % ei avaldanud arvamust.

Hindade ümardamisse suhtutakse kriitilisemalt. Seda pidas alati või sageli õigeks 41 % vastanutest (17 % alati, 24 % sageli). 47 % leidis, et see on harva või ei ole kunagi õige (25 % harva, 22 % mitte kunagi), 12 % ei avaldanud arvamust. Seega on ümardamine üleminekuperioodi hinnakujunduse kõige vaieldavam aspekt.

Suhtumine hindade esitamisse kahes vääringus oli positiivsem. Seda pidas alati või sageli õigeks 64 % vastanutest (36 % alati, 28 % sageli). 25 % leidis, et see on harva või ei ole kunagi õige (18 % harva, 7 % mitte kunagi), ning 11 % arvamust ei avaldanud.

4. KURITARVITUSTE VÄLTIMINE HINNAKUJUNDUSEL

Erinevalt teistest hiljuti euro kasutusele võtnud liikmesriikidest otsustas Bulgaaria mitte rakendada ettevõtjate vabatahtlikku tegevusjuhendit, millega tagada täpne hindade ümberarvestamine ja hindade esitamine kahes vääringus enne üleminekut. Bulgaaria selline otsus oli tingitud üldsuse negatiivsest suhtumisest taolistesse mehhanismidesse ning sellest, et Bulgaaria õigusaktis euro kasutuselevõtu kohta on kehtestatud kauplejatele ulatuslikud ja üksikasjalikud siduvad kohustused. Näiteks on sellega kehtestatud nõuded hindade paigutusele ning kirja suurusele ja värvile hindade kahes vääringus esitamise perioodil, ning ette nähtud, et jaemüüjad peavad määrama hinnad läbipaistvalt ja põhjendama mis tahes hinnatõusu objektiivsete majandusteguritega. Tarbijakaitse- ja maksuasutused jälgivad tähelepanelikult, et jaemüüjad neid norme järgiksid. Seega jätab seadus vähe ruumi vabatahtlikule tegevusjuhendile, millega lisada sisulisi või täiendavaid standardeid.

Sellest hoolimata koostasid ja avaldasid Bulgaaria ametiasutused üksikasjalikud suunised ettevõtjatele hindade kahes vääringus esitamise ja paralleelkäibe perioodi kohta. Suunistes on hulk täiendavaid mittekohustuslikke soovitusi, näiteks soovitus esitada hind (kahes vääringus esitamise perioodil) kuni 31. detsembrini 2025 esimesena leevides ja pärast seda kuupäeva tõsta esile hind eurodes. Seda lähenemisviisi peeti tarbijatele selguse tagamisel tõhusamaks ja lisaks välditi sellega vabatahtlike märgistamis- või sertifitseerimissüsteemidega seotud riske.

Euroga seotud kuritahtlike hinnakujundustavade ennetamise ja nende eest karistamise eest vastutavad Bulgaaria tarbijakaitsekomisjon, riiklik maksuamet ja konkurentsikaitsekomisjon. Tarbijad saavad jälgida muutusi sageli ostetavate kaupade hindades ja esitada nende ametiasutuste spetsiaalsetele avalikele kontaktpunktile kaebusi. Üldsus on väljendatud muret

⁹ Eurobaromeetri kiiruuring nr 575.

peamiselt sellistes küsimustes nagu hindade esitamine ja ümardamiseskirjade rakendamine. Pädevad asutused käsitlevad hoolsalt kõiki küsimusi ja kaebusi. Alates hindade kahes vääringus esitamise algusest kuni 31. jaanuarini 2026 on nimetatud kolm ametiasutust saanud kokku 23 449 kaebust.

Tarbijakaitsekomisjonile esitatud kaebused ja avaldused puudutasid väga mitmesuguste sektorite ettevõtjaid ning hõlmasid nii kaupu kui ka teenuseid, sealhulgas igapäevaseid tarbekaupu ja teenuseid, nagu toidu- ja muude kaupade jaemüük, aga ka mitmesuguseid isiku-, veo-, auto-, spordi- ja tervishoiuteenuseid. Selline lai ulatus näitab, et probleemid, mis olid seotud hindade esitamisega kahes vääringus, ei piirdunud ühe sektoriga, vaid mõjutasid eurole ülemineku ajal mitut tarbijate kulutuste valdkonda.

Enamik tarbijakaitsekomisjonile laekunud kaebustest oli seotud jaemüügiketidega (supermarketid) ning transporditeenuste, kosmeetikateenuste (iluteenuste), veebiplatvormide teenuste ja muude lõppkasutajatele suunatud teenuste hinnatõusuga.

Tarbijakaitsekomisjonile esitati 383 avaldust haldusrikkumiste kohta. Nende juhtumite puhul oli õigustatud halduskaristuse kohaldamine kooskõlas siseriiklike õigusaktidega.

Praeguseks on üle 50 % kõigist tarbijakaitsekomisjonis registreeritud juhtumitest lahendatud. See tulemus osutab varajase sekkumise ja parandusmeetmete tõhususele, eriti olukorras, kus rikkumine on tahtmatu ja ettevõtja võtab kiiresti meetmeid, et viia oma tegevus õiguslike nõuetega vastavusse.

Tarbijakaitsekomisjon esitas ligikaudu 80 juhtumi lõpptulemusena ettevõtjale ametliku hoiatuse. Rikkumised, millega seoses esitati hoiatus, seisnesid peamiselt selles, et puudus hind eurodes, Bulgaaria leevides hinna ja eurodes hinna esitamisel oli kasutatud erinevat kirja suurust või värvi ning vääring oli märgitud ebaproportsionaalselt väikeses kirjas. Hoiatusmehhanism osutus tõhusaks ennetusvahendiks, mis tagas nõuete kiire täitmise, ilma et oleks vaja ilmtingimata karistada.

Enamik riiklikku maksuametisse laekunud kaebustest oli seotud kuritarvitustega toidupoodides, supermarketites, autoparklates ning juuksuri- ja ilusalongides. Tehti ligikaudu 400 halduskaristuse määramise otsust, millest on lõpetatud 102 (neist kaheksa menetluse puhul esitati maksuameti hoiatus). 94 menetlust lõpetati trahvi määramisega.

Konkurentsikaitsekomisjon on saanud ligikaudu 30 kaebust põhjendamatu hinnatõusu kohta, eelkõige alates 1. jaanuarist 2026. Mõned laekunud kaebused on seotud sellega, et on eiratud seadusest tulenevat kohustust esitada paralleelkäibe perioodil hinnad selgelt eurodes ja leevides ning tagastada vahetusraha eurodes. Kõik kaebused edastati pädevatele asutustele, see tähendab riiklikule maksuametile ja tarbijakaitsekomisjonile.

Üldiselt leidsid Bulgaaria elanikud, et hindade esitamine kahes vääringus on kasulik, sest see lihtsustab hinnavõrdlust ja aitab harjuda mõtlema uues vääringus. 2026. aasta jaanuaris tehtud Euroopa komisjoni uuringu¹⁰ kohaselt leidis peaaegu kaks kolmandikku (63 %) Bulgaaria vastajatest, et hindade esitamine kahes vääringus on ülemineku ajal kasulik. See näitaja on kooskõlas viimase eurole ülemineku (Horvaatia) näitajaga. Lisaks leidis 64 % Bulgaaria elanikest, keda selle uuringu raames jaanuaris 2026 küsitleti, et hinnad on esitatud kahes vääringus sageli või väga sageli õigesti, mida on tublisti enam kui viimaste eurole üleminekute (Eesti, Läti, Leedu ja Horvaatia) keskmine.

¹⁰ Eurobaromeetri kiiruuring nr 575.

Euro mõju hindadele ja kuritarvituslik hinnakujundus valmistab üldiselt Bulgaarias inimestele jätkuvalt muret¹¹. Seepärast on soovitatav jätkata hindade kahes vääringus esitamise, ümberarvestamis- ja ümardamiseeskirjade nõuetekohase kohaldamise ning hindade muutumise hoolikat jälgimist kuni 8. augustini 2026, mil lõpeb hindade esitamine kahes vääringus.

5. HINNASUUNDUMUSED JA HINNATAJU

Nii nagu iga eurole ülemineku puhul, on vahetult pärast üleminekut laialt levinud eeldus, et üleminek mõjutab hindu, mis aitab selgitada asjaolu, et uuringu tulemused näitasid hinnaga seotud mureküsimumste jätkuvat olulisust.

Vastustest küsimusele, kas euro aitab säilitada hinnastabiilsust Bulgaarias või vastupidi, suurendab inflatsiooni, on näha, et selges ülekaalus on mure inflatsiooni pärast. 66 % Bulgaaria elanikest usub, et euro suurendab Bulgaarias inflatsiooni, mis on mõnevõrra suurem osakaal kui varasematel eurole üleminekul¹². 21 % leiab, et euro aitab säilitada hinnastabiilsust, ja see näitaja jääb viimaste eurole üleminekute vahemikku¹³.

Selle taustal olgu öeldud, et esimeste kättesaadavate andmete kohaselt avaldas euro kasutuselevõtt inflatsioonile vaid väikest mõju. 2026. aasta jaanuaris oli inflatsioon 0,6 %, vaid ligikaudu 0,1 protsendipunkti rohkem kui eeldati Euroopa Komisjoni sügisprognosis, mille kohaselt ei olnud alates jaanuarist oodata mingisugust konkreetset kasvu tulenevalt euro kasutuselevõttust. Kui tasaarvestada mõju, mida avaldas oodatust madalam inflatsioon töötlemata toiduainete puhul, on üldine mõju 0,2 protsendipunkti, mis on kooskõlas eelmiste eurole üleminekute puhul täheldatud lühiajalise mõjuga. Jaanuar on Bulgaarias kuu, mil keskmine inflatsioon võrreldes eelmise kuuga on suurim, ja nagu varasematel aastatel, oli ka 2026. aasta jaanuarikuine inflatsioon peamiselt tingitud hooajalistest teguritest, nagu halduskuludega seotud hinnatõus, üürihinnad, kommunaalteenused ja muud abonementtasud. Alamkategooriates tõusid teenuste hinnad 2026. aasta jaanuaris võrreldes eelmise kuuga tõepoolest märkimisväärselt (1,4 %), kuid vaid pool sellest kasvust ületab Euroopa Komisjoni sügisprognosis eeldatut¹⁴.

Varasemad eurole üleminekud on näidanud, et ülemineku ajal esineb hindade liialdatud tõstmist kõige sagedamini tarbija läheduses asuvate ettevõtjate ja teenuseosutajate seas. Kuigi nende kaupade ja teenuste osakaal inflatsiooni mõõtmiseks kasutatavas standardses tarbija ostukorvis ei ole suur, ostetakse või tarbitakse neid kaupu ja teenuseid tihti ja väga sageli individuaalselt, mis muudab muutused nende hinnas hästi nähtavaks. Samal ajal ei pruugi soodsamad muutused harvemini ostetavate kaupade hinnas olla tarbijate jaoks nii olulised. Seetõttu ületab tajutav inflatsioon sageli tegelikku inflatsiooni.

Põhjendamatu hinnatõusu näiliselt piiratud kogumõju inflatsioonile on osaliselt tingitud ka Bulgaaria ametiasutuste kiirest poliitilisest reageerimisest. Kontrollid tõid kaasa mõningate ülepaisutatud hindade korrigeerimise ja heidutasid hindu põhjendamatult tõstmast.

¹¹ Eurobaromeetri kiiruuring nr 575.

¹² Horvaatia 62 %, Leedu 58 % ja Läti 57 %.

¹³ Horvaatia 25 %, Leedu 26 % ja Läti 19 %.

¹⁴ Teenuste kategoorias registreeriti jaanuaris märkimisväärne hinnatõus vabaaja, spordi ja kultuuri valdkonnas (1,1 %) ning restoranide ja majutuse puhul (1,7 %). Toidukaupade ja mitteamkohoolsete jookide kategoorias oli tõus 0,9 % ning isikliku hügieeni, sotsiaalkaitse ning mitmesuguste kaupade ja teenuste kategoorias 3,1 %.

Nagu sai tavaks pärast euro kasutuselevõttu teistes liikmesriikides, hindab Eurostat hindade arengut pärast eurole üleminekut Bulgaarias. Eurostati aruannet on oodata 2026. aasta teises pooles.

6. SUHTUMINE EUROSSE JA EUROTEEMALINE TEAVITUSTÖÖ

Bulgaaria alustas pärast nõukogu 8. juuli 2025. aasta heakskiitvat otsust kooskõlas riikliku kommunikatsioonistrateegiaga ambitsioonikat teavituskampaaniat¹⁵. Kampaania eesmärk oli tagada, et Bulgaaria elanikkonda, sealhulgas haavatavaid rühmi ja äärealadel elavaid inimesi, teavitatakse selgelt, objektiivselt, täpselt, kiiresti ja nõuetekohaselt leevilt eurole üleminekuga seotud mõjust ja praktilistest muutustest. See oli seda vajalikum, et üldsuse toetus euro kasutuselevõtuks oli tagasihoidlik: 2025. aasta juunis pooldas seda vaid 49,2 % Bulgaaria elanikest.

Bulgaaria ametiasutused on aktiivselt tegutsenud: näiteks on käivitatud veebisait (<http://evroto.bg>), kogu riigis on organiseeritud mitmeid üritusi ja rändnäitusi, korraldatud reklaamikampaania Sofia metros ja põhimaanteedes ääres asuvatel reklaamtahvlitel, üldsusele ja ettevõtjatele on koostatud trükiseid, edastatud tele- ja raadiokanalite kaudu reklaamklippe, korraldatud digitaalne kampaania ning võetud haavatavatele isikutele suunatud meetmeid. Bulgaaria keskpanga veebisaidil ([Конституционен съд](#)) oli ka eraldi rubriik, kus avaldati korrapäraselt kõige olulisemad küsimused ja vastused euro kasutuselevõtu kohta.

Bulgaaria keskpanga ja rahandusministeeriumi ühist riiklikku teavituskampaaniat koordineeris rahandusministeerium ning toetasid teised asutused ja sidusrühmad, nagu tarbijakaitsekomisjon, Bulgaaria Vabariigi omavalitsuste riiklik ühendus, pangad, postkontorid ja jaemüüjad. Väärrib märkimist, et seda toetasid ka ametiühingud, ning haavatavate inimesteni jõudmisel oli oluline roll Bulgaaria majandus- ja sotsiaalnõukogul. Samuti toetas kampaaniat aktiivselt Euroopa Keskpank, korraldades mitmesuguseid üritusi ja algatusi, nagu seminar ajakirjanikele Frankfurdis ja digitaalne kampaania.

Nii nagu varasemate üleminekute puhul, kaasrahastas komisjon teavituskampaaniat Bulgaaria rahandusministeeriumi ja Euroopa Komisjoni vahel sõlmitud partnerluslepingu ja sellele järgnenud toetuslepingu raames (komisjon rahastab kuni 50 % abikõlblikest kuludest maksimaalselt 1 euro ulatuses elaniku kohta; Bulgaaria puhul on kokkulepitud maksimumsumma 2,6 miljonit eurot).

Teavituskampaania aitas kaasa sujuvale eurole üleminekule, nagu kinnitab Eurobaromeetri uuring, kus 78 % Bulgaaria elanikest leidis, et neid on euro kasutuselevõttust hästi teavitatud, 62 % pidas protsessi sujuvaks ja tõhusaks ning 52 % ütles, et neil ei esinenud esimesel nädalal leevi sularaha eurodeks vahetamisel või pangast sularaha väljavõtmisel probleeme¹⁶.

Meedia (nii riiklikud kui ka piirkondlikud meediakanalid) aitas suurendada teadlikkust euro kasutuselevõtu praktilisest mõjust inimeste elule. Meedia tonaalsus vahetult enne ja pärast ülemineku päeva (1. jaanuar 2026) oli üldiselt faktidest lähtuv ja positiivne, kusjuures riiklikud meediakanalid rõhutasid eurole üleminekut kui pöördelist saavutust, mis suurendab Bulgaaria rolli ELis.

¹⁵ <https://www.minfin.bg/en/1570>.

¹⁶ Eurobaromeetri kiiruuring nr 575.

Nagu eespool märgitud, lähevad üldsuse arvamused euro kasulikkuse osas siiski lahku: 49 % Bulgaaria elanikest leiab, et euro on nende riigi jaoks hea, 43 % on vastupidisel seisukohal¹⁷. See võib olla seletatav märkimisväärse hinnatõusu kartusega, mis oli laialt levinud mitu kuud enne üleminekut ja mida sidusrühmad peavad hästi korraldatud desinformatsioonikampaania tulemuseks. Tuleb märkida, et hinnates eurot ELi vaatenurgast, on Bulgaaria elanike seisukohad märksa positiivsemad: 67 % vastanutest leiab, et euro on ELi jaoks hea.

Selleks et aidata kaasa suuremale teadlikkusele eurole üleminekust ja edendada positiivset narratiivi, korraldas Euroopa Komisjoni majandus- ja rahandusküsimuste peadirektoraat lisaks pressiüritustele, ajakirjanike seminaridele Brüsselis ja Sofias ning visuaalsele materjalile (sh Charlemagne'i hoonele paigaldatud plakatid, mis tervitasid Bulgaariat euroalal) riikliku kampaania toetamiseks koos Euroopa Komisjoni kommunikatsiooni peadirektoraadiga väga nähtava sotsiaalmeediakampaania, mille eesmärk oli näidata euro kasulikkust (Instagramis jõuti ligikaudu 1,9 miljoni kasutajani ja Facebookis ligikaudu 3,7 miljoni kasutajani).

7. JÄRELDUSED EURO KASUTUSELEVÖTU KOHTA BULGAARIAS JA SOOVITUSED TULEVASTEKS EUROLE ÜLEMINEKUTEKS

Euro kasutuselevõtt Bulgaarias oli hästi ette valmistatud ja hästi korraldatud ning kulges sujuvalt. Enne üleminekut olid finantsasutused, ettevõtjad ja üksikisikud piisavalt euro sularahaga varustatud.

Kuna üldsus tunneb jätkuvalt muret hinnatõusu pärast, peaksid Bulgaaria ametiasutused jätkama intensiivset hinnakontrolli, et tagada hindade õige esitamine, piirata põhjendamatu hinnatõuse ning vajaduse korral tagada tarbijakaitse- ja konkurentsioiguses sätestatud kohustuste täitmine.

Nii nagu Bulgaarias, peaks hinnaseire olema ka tulevaste üleminekute puhul intensiivne ja toimuma piisavalt pika aja jooksul kõige suuremas ohus olevates sektorites, et põhjendamatu hinnatõus kiiresti kindlaks teha ja käsile võtta. See võimaldaks keskenduda kontrollimisel ja poliitikas paremini tõenäolistele õigusrikkujatele ning samal ajal vähendada üksikutel vahejuhtumitel rajanevate tõendite tähtsust ja hajutada üldsuse põhjendamatu muresid.

Tulevastel üleminekutel tuleks pöörata tähelepanu sellele, millised on ettevõtjate mittesiduva tegevusjuhendi plussid ja miinused võrreldes tarbijakaitse- ja konkurentsioiguse jõulise kohaldamisega. Neid plusse ja miinuseid tuleks kaaluda ühelt poolt Bulgaaria ja teiselt poolt teiste euro kasutusele võtnud ja sellist juhendit omavate liikmesriikide kogemuste valguses.

Kuna hindade esitamine kahes vääringus on kulukas ja inimesed harjuvad ühisrahaga suhteliselt kiiresti, võiks hindade kahes vääringus esitamise kohustuse kestuseks jääda üks aasta.

Mis puudutab müntide täiendavat eeljaotust ettevõtjatele, siis liikmesriigid, kes ühinevad tulevikus euroalaga, võiksid kaaluda Bulgaaria eeskujul järgimist ning pakkuda ettevõtjatele pigem eri nimiväärtusega münthe rullides kui mitut stardikomplekti, kuna on selgunud, et mündirulle on ettevõtjatel mugavam ja vähem koormav käidelda kui stardikomplekte.

Bulgaaria kogemus kinnitab, et sujuvaks euro kasutuselevõtuks on olulised teabevahetus ja üldsuse teadlikkuse suurendamise kampaania.

¹⁷ Eurobaromeetri kiiruuring nr 575, 2.–9. veebruaril 2026 tehtud kohapealne uuring.

Võttes arvesse suhteliselt lühikest aega positiivse lähenemisaruande ja üleminekukuupäeva vahel, peaksid liikmesriigid, kel eurole üleminek on alles ees, tuginema Bulgaaria kogemustele ja jagama teavitamisvajaduste rahuldamiseks sõlmitava teavitusteenuste hankelepingu osadeks, et tulla parimal viisil toime võimalike viivitustega ja kehtestada plaanid erandolukordadeks.